

וּלְרִיחוֹת בְּרוּשִׁים וְקְמוֹשׁ לַח כָּנָף חֲבוּיָהּ אֲנִי אֶפְרָשׁ;¹
הַתְּעַנְגוֹת עֲצֻמִּית וּיְלִידוֹת בִּיצִירְתָּהּ שֶׁל אֶסְתֵּר רַאב

נִירִית קוֹרֵמָן

אסתר ראב פרסמה בשנת תר"ץ (1930) את קובץ שיריה הראשון, 'קמשונים', מתוך עמדת שוליות כפולה: משוררת-אישה בשדה גברי וילידת ארץ ישראל בשדה של עולים-מהגרים מאירופה. הנשיות והקשר האינטימי של הדוברת בשירים לארץ ממלאים תפקיד מרכזי בקובץ, לצד נושא נוסף: האוריינטליזם, שטרם תואר הקשר בינו לבין הנשיות והילידיות בשירים. במחקר זה המחברת מראה את המשותף לנושאים השונים – מיניות עודפת של התענגות נשית, שהמחברת מכנה 'התענגות עצמית'; זו מיניות שאינה זקוקה לפרטנרים נוספים ואינה מכוונת להולדה-לידה, ושמתקיימת בשירים תוך מאבק למיצוב הנע בין שאיפה להכרה וקבלה לבין שאיפה לעצמאות והיבדלות. במבט ראשון נראה שיש בקובץ שני דגמי נשיות שונים: נשיות הנענית לדימויים מגדריים מסורתיים ונשיות אלימה וחתרנית המציעה דינמיות מגדרית. אך במבט נוסף מתברר שקיים דמיון מהותי בין שני הדגמים, הבא לידי ביטוי בהתענגות עצמית נשית עודפת, המאירה את החדשנות של ראב גם בשירי המולדת ובשירים העוסקים במצרים.

באמצעות בחירתה בזהות 'ילידית' ביקשה ראב לייצר עמדה מועדפת של בת המקום לעומת העולים החדשים, שבאו בשם הרעיון הלאומי. עם זאת הילידיות הציבה אותה בעמדת נחיתות, כדמות אוריינטלית, מעין פרא אציל. ראב התמודדה עם זיהוי זה באמצעות העברתו לאוכלוסייה הערבית-המצרית, וייצוגיה של מצרים בשירים מעלים מיניות בזויה, הנראית מנוגדת למיניות הנשגבת של שירי המולדת. עם זאת דווקא בשל נחיתותה המיניות האוריינטלית מעלה אפשרות להתענגות ומגלה דמיון מפתיע לשירי המולדת, ונטרפים הגבולות בין הבזוי לנשגב. המיניות הילידית האוטו-ארוטית בשירי המולדת משבשת את המיניות ההטרונורמטיביות הכובשת והמולידה-יולדת, הרצויה ללאומיות, והיא מאתגרת את הלאומיות ומאיימת לייתר אותה. במאמר זה אבקש להציג את המודל המיני של 'ההתענגות העצמית' כמודל ילידי, ודרכו להבין את הקשרים בין שלושה מוקדים בשיריה של ראב: נשיות ילידיות ואוריינטליזם.

ABSTRACT

‘TO THE SCENTS OF THE CYPRESS AND MOIST THISTLE I SHALL
EXTEND A HIDDEN WING’: NATIVISM AND SELF-*JOUISSANCE*
IN ESTHER RAAB’S EARLY POETRY

Nirit Kurman

Esther Raab’s first poetry book, *Kimshonim* (Thistles) was published in 1930 from a doubly marginal position: a woman-poet native to Israel in a literary field dominated by European male poets. Together with femininity and the relationship with the mother-land, the book deals with another theme – Orientalism. In this essay I argue that the three different themes combine in a complex pattern which I call ‘Self-*Jouissance*’, a pattern which does not entail a (sexual) partner and which is not aimed at procreation or conquest. ‘Self-*Jouissance*’ functions in the national masculine field as a struggle for acknowledgement and acceptance as well as independence and differentiation. As a ‘native’, Raab seeks to place herself in a privileged position compared to that of the European immigrants who came to the country in the name of national ideology. On the other hand, her ‘nativeness’ puts her in an underprivileged stance, as an oriental noble savage. Raab copes by projecting the oriental identity onto another population, the Egyptian-Arabs, in a group of poems about Egypt. These poems portray an abject sexuality which contrasts with the sublime sexuality of the mother-land poems. Nevertheless, because of its inferiority, oriental sexuality raises an option for *jouissance* and reveals a surprising similarity to the mother-land poems, blurring the boundaries between abject and sublime. The native sexuality by its very nature entails a ‘birth from the land’, and the autoerotic sexuality in the mother-land poems disrupts hetero-normative sexuality, thus challenging and threatening the nationally-oriented sexual paradigm of procreation and conquest, challenging national ideology and threatening to annihilate it. In this essay I introduce the pattern of ‘Self-*Jouissance*’ as a model of nativism, and illuminate the links between femininity, nativism and Orientalism, links which have not been discussed before.